मेंदूचे आजार कोणालाही होऊ शकतात

प्रसिद्ध चेहरे, लपलेली लढाई

डॉ. आनंद दिवाण

कन्सल्टंट न्यूरॉलॉजिस्ट · प्रौढ व लहान मुले

मेंदू, मणका, नस व स्नायू विकार तज्ज्ञ

MBBS, DNB (Neurology) · MMC Reg. No. 88279

नारायणी हॉस्पिटल **0253 2224411**

डॉ. आनंद दिवाण न्यूरॉलॉजी क्लिनिक **0253 2472111**

अपॉइंटमेंटसाठी स्कॅन करा

तुम्हाला माहीत आहे का?

पंतप्रधान, चित्रपट कलाकार, क्रिकेटपटू, गायक आणि शास्त्रज्ञ – सर्वांनाच **मेंदू, नसा व स्नायूंचे आजार** झाले आहेत. योग्य उपचार घेऊन त्यांपैकी अनेकांनी काम सुरू ठेवले आणि मोठे यश मिळवले.

ही पुस्तिका कशी वाचावी?

- प्रत्येक पानावर प्रसिद्ध व्यक्तींबद्दल वाचा.
- त्यांच्यात काय साम्य आहे, याचा अंदाज लावा.
- उत्तर **पानाच्या तळाशी** दिले आहे.

या कथा का सांगतो?

- मेंदूच्या आजारांबद्दलची भीती व लाज दूर करण्यासाठी
- उपचारांचा फायदा होतो हे दाखवण्यासाठी
- लवकर डॉक्टरांकडे जाण्यास प्रोत्साहन देण्यासाठी

सर्व माहिती या व्यक्तींनी किंवा त्यांच्या कुटुंबीयांनी जाहीरपणे सांगितलेल्या गोष्टींवर किंवा बातम्यांवर आधारित आहे. ती फक्त जनजागृतीसाठी दिली आहे.

या प्रसिद्ध व्यक्तींमध्ये काय साम्य आहे?

फातिमा सना शेख

अभिनेत्री, *दंगल*

*दंगल*च्या सेटवर पहिला अटॅक आला. नियमित औषधे घेते, अभिनय सुरू ठेवते आणि गैरसमज दूर करण्यासाठी मोकळेपणाने बोलते.

रॉबिन उथप्पा

क्रिकेटपटू, २००७ टी-२० विश्वचषक विजेते

हा त्रास सांभाळत भारतासाठी उच्च स्तरावर क्रिकेट खेळले; आता मेंदूच्या आरोग्याबद्दल बोलतात.

जॉन्टी ऱ्होड्स

दक्षिण आफ्रिकेचे क्रिकेट दिग्गज

लहानपणापासून हा त्रास आहे – तरीही क्रिकेटमधील सर्वोत्तम क्षेत्ररक्षकांपैकी एक बनले.

प्रिन्स

जगप्रसिद्ध अमेरिकन गायक

लहानपणी हा त्रास होता, शाळेत चिडवले जायचे – नंतर संगीतातील दिग्गज बनले.

डॅनी ग्लोव्हर

हॉलिवूड अभिनेता

किशोरवयात हा त्रास होता; पूर्वसूचना ओळखायला शिकले आणि नंतर जनजागृती केली.

उत्तर

एपिलेप्सी (फिट्स / आकडी)

१०० पैकी सुमारे १ व्यक्तीला हा आजार असतो. नियमित औषधांनी १० पैकी सुमारे ७ जणांना फिट्स येणे बंद होते. हा मेंदूचा आजार आहे – शाप नाही, संसर्गजन्यही नाही.

या प्रसिद्ध व्यक्तींमध्ये काय साम्य आहे?

अटलबिहारी वाजपेयी

भारताचे माजी पंतप्रधान

२००९ मध्ये या आजारामुळे त्यांचे बोलणे व स्मरणशक्ती प्रभावित झाली आणि त्यानंतर ते सार्वजनिक जीवनापासून दूर राहिले.

मिथुन चक्रवर्ती

अभिनेता, *डिस्को डान्सर*

२०२४ मध्ये अचानक अशक्तपणा आल्याने हॉस्पिटलमध्ये दाखल; लगेच उपचार मिळाले आणि ते पुन्हा कामावर परतले.

राहुल रॉय

अभिनेता, *आशिकी*

२०२० मध्ये कारगिलमध्ये शूटिंग करताना आजारी पडले. बरे होण्यासाठी स्पीच थेरपी व फिजिओथेरपी लागली.

टिकू तलसानिया

अभिनेता, *अंदाज अपना अपना*

जानेवारी २०२५ मध्ये आजारी पडले आणि उपचारांनी बरे झाले.

शेरॉन स्टोन

हॉलिवूड अभिनेत्री

२००१ मध्ये मेंदूत रक्तस्राव झाला. हळूहळू बऱ्या झाल्या आणि पुन्हा अभिनय सुरू केला.

उत्तर

पक्षाघात / अर्धांगवायू (स्ट्रोक, ब्रेन अटॅक)

चेहरा वाकडा होणे, हात कमजोर होणे किंवा बोलणे अडखळणे? लगेच CT स्कॅन असलेल्या हॉस्पिटलमध्ये जा – पहिले ४½ तास सर्वात महत्त्वाचे. बीपी, शुगर व धूम्रपान नियंत्रणात ठेवा.

या प्रसिद्ध व्यक्तींमध्ये काय साम्य आहे?

सिमोन टाटा
लॅक्मे ब्रँडच्या निर्मात्या

उतारवयात या आजारासोबत जगल्या; २०२५ मध्ये वयाच्या ९५ व्या वर्षी निधन.

मोहम्मद अली
जगज्जेते बॉक्सर

निवृत्तीनंतर निदान झाले – तरीही १९९६ मध्ये थरथरत्या हातांनी ऑलिम्पिक ज्योत प्रज्वलित केली.

मायकेल जे. फॉक्स
अभिनेता, *बॅक टू द फ्युचर*

फक्त २९ व्या वर्षी निदान झाले. त्यांच्या संस्थेने संशोधनासाठी मोठा निधी उभा केला.

पोप जॉन पॉल दुसरे
कॅथलिक चर्चचे प्रमुख

या आजारासोबत अनेक वर्षे आपली जबाबदारी पार पाडली.

ओझी ऑस्बोर्न
रॉक गायक

२०२० मध्ये जाहीर केले आणि संगीत सुरू ठेवले.

नील डायमंड
गायक व गीतकार

यामुळे २०१८ मध्ये दौरे थांबवले, पण गाणे सुरू ठेवले.

उत्तर

पार्किन्सन आजार (कंपवात)

हात थरथरणे, शरीर ताठ होणे, हालचाली मंदावणे व छोटी पावले – हे फक्त 'म्हातारपण' नाही. औषधे, व्यायाम व फिजिओथेरपीने अनेक वर्षे सक्रिय राहता येते.

या प्रसिद्ध व्यक्तींमध्ये काय साम्य आहे?

जॉर्ज फर्नांडिस
भारताचे माजी संरक्षणमंत्री

शेवटची वर्षे तीव्र विस्मरणासोबत घालवली; २०१९ मध्ये निधन.

रोनाल्ड रेगन
अमेरिकेचे राष्ट्राध्यक्ष

१९९४ मध्ये हाताने लिहिलेल्या पत्रातून आपल्या आजाराबद्दल जगाला सांगितले.

मार्गारेट थॅचर
ब्रिटनच्या पंतप्रधान

त्यांच्या मुलीने त्यांच्या उतारवयातील विस्मरणाबद्दल लिहिले.

ब्रूस विलिस
हॉलिवूड ॲक्शन स्टार

आधी शब्द आठवण्यात अडचण आली; २०२३ मध्ये कुटुंबाने निदान जाहीर केले.

शॉन कॉनरी
पहिले जेम्स बॉन्ड

त्यांच्या पत्नीने सांगितले की शेवटच्या वर्षांत त्यांची स्मरणशक्ती गेली होती.

उत्तर

डिमेन्शिया (अल्झायमर व विस्मरण)

रोजच्या जीवनात अडचण आणणारे विसरणे हे सामान्य म्हातारपण नाही. थायरॉईड, व्हिटॅमिन B12, नैराश्य यांसारखी काही कारणे बरी होऊ शकतात. लवकर निदान झाल्यास कुटुंबाला काळजीचे नियोजन करता येते.

या प्रसिद्ध व्यक्तींमध्ये काय साम्य आहे?

सलमान खान
सुपरस्टार

अनेक वर्षे चेहऱ्यावर 'विजेचा झटका' बसल्यासारख्या तीव्र वेदना होत्या; २०११ मध्ये शस्त्रक्रियेने उपचार झाले. मेंदूतील रक्तवाहिनी फुगण्याबद्दलही ते बोलले आहेत.

वरुण धवन
अभिनेता

२०२२ मध्ये सांगितले की आतल्या कानातील तोल सांभाळणारी यंत्रणा नीट काम करत नव्हती, त्यामुळे तोल गेल्यासारखे वाटायचे.

लेडी गागा
गायिका

काम करू न देणाऱ्या तीव्र डोकेदुखीबद्दल बोलल्या आहेत.

सेरेना विल्यम्स
टेनिस विजेती

अनेक वर्षे तीव्र डोकेदुखी सहन करत खेळल्या, नंतर त्याबद्दल बोलल्या.

उत्तर

ट्रायजेमिनल न्यूराल्जिया (सलमान खान) · व्हेस्टिब्युलर हायपोफंक्शन – तोलाचा आजार (वरुण धवन) · मायग्रेन (लेडी गागा, सेरेना विल्यम्स)

बहुतेक डोकेदुखी, चेहऱ्याच्या वेदना व चक्करवर उपचार शक्य आहेत. अचानक आलेली 'आयुष्यातील सर्वात तीव्र' डोकेदुखी म्हणजे इमर्जन्सी.

या प्रसिद्ध व्यक्तींमध्ये काय साम्य आहे?

सामंथा रुथ प्रभू
अभिनेत्री

२०२२ मध्ये सांगितले की त्यांचीच रोगप्रतिकारशक्ती स्नायूंवर हल्ला करत होती. उपचार सुरू असतानाही अभिनय सुरू ठेवला.

स्टीफन हॉकिंग
शास्त्रज्ञ

२१ व्या वर्षी निदान झाले आणि काही वर्षेच आयुष्य आहे असे सांगितले गेले. ते ७६ वर्षे जगले आणि *अ ब्रीफ हिस्टरी ऑफ टाइम* लिहिले.

सेलीन डिऑन
गायिका, *माय हार्ट विल गो ऑन*

स्नायूंच्या तीव्र ताठरपणा व आकड्यांमुळे कार्यक्रम थांबले – २०२४ पॅरिस ऑलिम्पिकमध्ये पुन्हा गायल्या.

जस्टिन बीबर
गायक

२०२२ मध्ये विषाणूमुळे चेहऱ्याच्या नसेवर परिणाम होऊन चेहऱ्याची एक बाजू लुळी पडली.

अँजेलिना जोली
हॉलिवूड अभिनेत्री

चेहऱ्याची एक बाजू अचानक कमजोर झाली होती; त्या बऱ्या झाल्या.

उत्तर

मायोसायटिस (सामंथा) · मोटर न्यूरॉन डिसीज (हॉकिंग) · स्टिफ पर्सन सिंड्रोम (सेलीन डिऑन) · रॅमसे हंट सिंड्रोम (बीबर) · बेल्स पाल्सी (जोली)

अशक्तपणा, बधिरपणा, चेहरा वाकडा होणे किंवा स्नायू ताठ होणे – न्यूरॉलॉजिस्टला दाखवा. EMG / NCS सारख्या तपासण्यांनी कारण कळते; यातील अनेक आजार बरे होऊ शकतात.

या प्रसिद्ध व्यक्तींमध्ये काय साम्य आहे?

अभिषेक बच्चन
अभिनेता

लहानपणी वाचताना अक्षरे गोंधळल्यासारखी दिसायची. मदत मिळाल्यावर शिक्षण पूर्ण केले आणि स्टार बनले.

आलिया भट्ट
अभिनेत्री

२०२४ मध्ये सांगितले की त्यांचे लक्ष सहज विचलित होते, त्या 'हरवून' जातात – मानसशास्त्रीय चाचणीत हे निश्चित झाले.

फहाद फासिल
अभिनेता, *पुष्पा, आवेशम*

२०२४ मध्ये, वयाच्या ४१ व्या वर्षी निदान झाले.

हृतिक रोशन
अभिनेता

लहानपणी सहजपणे बोलता येत नव्हते. रोजच्या बोलण्याच्या सरावाने त्यावर मात केली.

इलॉन मस्क
टेस्ला व स्पेसएक्सचे संस्थापक

२०२१ मध्ये टीव्हीवर सांगितले की ते ऑटिझम स्पेक्ट्रमवर आहेत.

अँथनी हॉपकिन्स
ऑस्कर विजेते अभिनेते

उतारवयात निदान झाले.

उत्तर

डिस्लेक्सिया (अभिषेक) · एडीएचडी (आलिया, फहाद) · तोतरेपणा (हृतिक) · ऑटिझम / ॲस्पर्जर (मस्क, हॉपकिन्स)

हे मेंदूच्या विकासातील फरक आहेत – कमी बुद्धी नाही. घरी व शाळेत लवकर मदत मिळाल्यास मुले चमकू शकतात.

यांच्याकडून आपण काय शिकतो?

- मेंदूचा आजार **कोणालाही** होऊ शकतो – श्रीमंत-गरीब, तरुण-वृद्ध.
- हा **शाप नाही**, शिक्षा नाही, 'नजर लागणे' नाही.
- **लवकर निदान** व नियमित उपचारांनी मोठा फरक पडतो.
- स्वतःहून औषधे कधीही बंद करू नका.
- आजार लपवू नका – डॉक्टर व कुटुंबाशी बोला.
- शिकण्यात किंवा लक्ष देण्यात अडचण असलेल्या मुलांना **मदतीची गरज आहे, शिक्षेची नाही**.

हे दिसल्यास लगेच हॉस्पिटलमध्ये जा

- चेहरा, हात किंवा पायात अचानक अशक्तपणा
- बोलणे अडखळणे किंवा अचानक दिसणे बंद होणे
- ५ मिनिटांपेक्षा जास्त वेळ चाललेली फिट
- अचानक आलेली तीव्र, 'सर्वात वाईट' डोकेदुखी

आपल्या क्लिनिकमध्ये खालील आजारांवर उपचार होतात

- फिट / आकडी / झटके (एपिलेप्सी)
- अर्धांगवायू (पॅरालिसिस, स्ट्रोक)
- वारंवार डोके दुखणे, मायग्रेन
- चक्कर येणे, तोल जाणे
- पार्किन्सन, हात-पाय थरथरणे, हालचाली मंदावणे
- स्मरणशक्ती कमी होणे (डिमेन्शिया)
- मान व पाठदुखी, सायटिका, मणक्याचे विकार
- हात-पायांना मुंग्या येणे, जळजळ (न्यूरोपॅथी)
- स्नायूंची ताकद कमी होणे
- अपघातात मेंदूला मार लागणे
- रात्री झोप न येणे
- लहान मुलांमध्ये फिट येणे, उशिरा चालणे-बोलणे, वाढीतील अडचणी

नारायणी हॉस्पिटलमध्ये एकाच छताखाली तपासण्या

EEG · व्हिडिओ EEG · EMG / NCS · VEP · BERA · VNG (चक्कर तपासणी) · CT ब्रेन · CSF तपासणी · सर्व रक्त तपासण्या

प्रत्येकाला तपासण्यांची गरज नसते. गरज असल्यास कोणती व का, हे डॉक्टर समजावून सांगतात.

अपॉइंटमेंटसाठी

सोमवार ते शनिवार · रविवारी बंद

नारायणी हॉस्पिटल

तपासणी, सर्व टेस्ट व ॲडमिशन

श्री वल्लभ नगर, हॉटेल छानच्या मागे, मुंबई नाक्याजवळ, नाशिक ४२२००९

तपासणी: सकाळी ११ ते दुपारी ३ · टेस्ट: सकाळी १० ते सायं. ५

हॉस्पिटल इमर्जन्सीसाठी २४ तास सुरू

0253 2224411

डॉ. आनंद दिवाण न्यूरॉलॉजी क्लिनिक

संध्याकाळची तपासणी

११, यशिका प्लाझा, सत्यम स्वीटजवळ, गोविंद नगर, नाशिक ४२२००९

तपासणी: सायं. ६ ते रात्री ८

0253 2472111

अपॉइंटमेंटसाठी स्कॅन करा

किंवा WhatsApp वर बुक करा

83900 00385 · 93702 54026

WhatsApp फक्त अपॉइंटमेंटसाठी आहे.

narayanihospitalfrontdesk@gmail.com

www.diwanneurology.com

अधिक माहिती ऑनलाइन

डॉ. आनंद दिवाण · MBBS, DCH, DNB (Pediatrics), DNB (Neurology), PGDDN · MMC Reg. No. 88279

ही पुस्तिका सर्वसाधारण माहितीसाठी आहे; डॉक्टरांच्या सल्ल्याला पर्याय नाही. इमर्जन्सीमध्ये जवळच्या हॉस्पिटलमध्ये जा.